

نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی

چکیده

زمینه و هدف: کاهش موفقیت و کارایی ابزارهای سنتی پلیس در پیشگیری از جرم و بزهکاری موجب افزایش جرم و ظهور شکل‌های نوین بزهکاری در جامعه شده است. مشارکت هر چه وسیع‌تر تشکل‌های مردمی و نهادهای غیردولتی و دولتی با پلیس در پیشگیری از جرم و اصلاح این روند تأثیر دارد؛ بنابراین هدف از این تحقیق، شناسایی نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی است.

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ ماهیت داده‌ها و شیوه اجرا، از نوع پژوهش‌های کیفی است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش، خبرگان و کارکنان کلانتری‌های سطح شهر تهران هستند. نمونه‌گیری به شیوه هدفمند و به روش گلوله برفی تا حد اشباع نظری است که در این پژوهش تعداد یازده نفر است. ابزار مورد استفاده برای گردآوری داده‌ها، مصاحب، نیمه‌ساختاریافته است و برای روایی تحقیق از روش‌های بازبینی توسط همکاران و بررسی توسط مشارکت‌کنندگان استفاده شد. همچنین برای پایایی از پایایی باز آزمون استفاده شد؛ که پایایی محاسبه شده برابر 93٪ است. تجزیه و تحلیل داده‌ها، با استفاده از روش تحلیل مضمون به صورت کدگذاری سه مرحله‌ای داده‌ها انجام شد.

یافته‌ها: بر اساس مصاحبه‌های صورت گرفته درباره نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی در پژوهش حاضر تعداد 286 مقوله، شناسایی و منجر به تدوین تعداد یازده مفهوم شد که عبارت‌اند از: مشارکت سازمان‌ها و ادارات دولتی، مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، مشارکت اقشار مردم، مشارکت از طریق پیشگیری محله‌محور، آموزش عمومی، مشارکت در پیشگیری از جرائم سایبری، مشارکت از طریق افزایش آگاهی و تعامل، برگزاری جلسات با معتمدین، برون‌سپاری وظایف، مشارکت نهادهای علمی، فرهنگی و اجتماعی، صلح و سازش از طریق عدالت ترمیمی.

نتیجه‌گیری: در شرایط کنونی جامعه، پلیس زمانی می‌تواند در عرصه تأمین نظم و امنیت موفق باشد که از ظرفیت مردمی همچون سرمایه‌ای ملی و اجتماعی در مقوله سیاست جنایی مشارکتی پلیسی به نحو صحیح استفاده کند؛ این مشارکت جامعه مدنی مستلزم مشارکتی فعال، هدفمند و سنجیده وفق برنامه‌های پیشگیری از جرم است.

کلیدواژه‌ها: پلیس، پیشگیری، جرم، سیاست جنایی مشارکتی، پیشگیری محله‌محور.

دریافت: 1400/05/05

پذیرش: 1400/06/27

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: 129-162

شناسه دیجیتال (DOR):

DOR:

ابراهیم رجبی تاج امیر

استادیار گروه جرم‌شناسی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه:

e.rajabi.t@gmail.com

جواد افشاری

کارشناسی ارشد رشته پیشگیری انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه:

javad.a.1549@gmail.com

در دوره معاصر رشد روزافزون پدیده مجرمانه، همراه با ظهور اشکال و حجم‌های نوین و متنوع بزه و بزهکاری، بحران ناتوانی و ناکارآمدی و شکست نظام عدالت کیفری در به‌کارگیری صرف ضمانت اجرای کیفری در زمینه پیشگیری از وقوع جرم و مقابله با بزهکاری و اصلاح بزهکاران، لزوم افزایش تقویت عملکرد برنامه‌های سیاست جنایی و سایر عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و جرم‌شناختی باعث جلب توجه به واقعیت مشارکت جامعه مدنی در برنامه‌های سیاست جنایی شده است و گرایش جدیدی از سیاست جنایی بر پایه مشارکت هر چه وسیع‌تر و فعال ارکان جامعه مدنی اعم از بزهکار، بزه‌دیده و به‌ویژه مردم در مراحل مختلف تدوین و اجرای سیاست جنایی، خصوصاً در مرحله اجرای آن یعنی مرحله پیشگیری از وقوع جرم و مرحله واکنش به پدیده مجرمانه در دیدگاه‌ها و آموزه‌های کیفری را مطرح کرده است که از آن به‌عنوان سیاست جنایی مشارکتی نام برده می‌شود (رجبی تاج امیر، 1400، ص 107).

تبدیل سیاست کیفری که مشخصه اصلی آن، استفاده از سرکوب برای ایجاد امنیت و در نتیجه تحدید یا تعلیق حقوق شهروندی است، به سیاست جنایی مشارکت‌مدار که مؤلفه اصلی آن استفاده از ظرفیت‌های عمومی و جامعه مدنی به‌منظور جلوگیری از مداخله‌های غیرضروری نهادهای حاکمیتی است، می‌تواند گام اولیه و زیربنایی به‌منظور ایجاد تعادل و توازن بین مصالح امنیتی و مصالح شهروندی تلقی شود. ورود این واژه به مفهوم سیاست جنایی، جدیدترین و مهم‌ترین گرایش سیاست جنایی را به‌وجود آورده است که در دوره معاصر در غرب، بنا به علل و عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و جرم‌شناختی، به‌ویژه بحران ناکارآمدی و ناتوانی نظام عدالت کیفری در استفاده صرف از ابزارهای سنتی زرادخانه حقوق کیفری برای مقابله با پدیده مجرمانه بروز پیدا کرد و به عنصر اصلی و اساسی سیاست جنایی بسیاری از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل تبدیل شد.

بدون شک نظام عدالت کیفری رسمی، بدون مشارکت فعال و مؤثر جامعه محلی نمی‌تواند نظم و امنیت از دست‌رفته را به جامعه بازگرداند؛ زیرا جامعه محلی دارای ظرفیت‌هایی است که نظام عدالت کیفری رسمی بدان ظرفیت‌ها دسترسی ندارد؛ بنابراین نظام عدالت کیفری نیازمند است تا فعالیت‌های خود را بر محور مشارکت‌های مردمی بنا کند. از طرفی جامعه متأثر از جرم باید به نیازهای بزه‌دیده و مشکلات بزه‌کار نیز پاسخ دهد؛ از این‌رو نقش مهم و تأثیرگذاری بر مشارکتش خواهد داشت؛ و این خود زمینه‌ساز به فعلیت رسیدن رویکرد عدالت ترمیمی است (جمشیدی، 1390، ص 48). در واقع، مدل سیاست جنایی مشارکتی، مبتنی بر مشارکت فعال شهروندان در پیشگیری از جرم است.

امروزه در بیشتر کشورها، تلاش برای مسئول کردن جامعه و مشارکت شهروندان در پیشگیری از جرم و همچنین مشارکت چند نهادی برای مقابله با جرم و سایر مسائل اجتماعی قابل مشاهده است. رویکرد مشارکتی در پیشگیری از جرم یکی از بخش‌های اصلی سیاست‌گذاری کشورها در زمینه پیشگیری از جرم است. این رویکرد در دهه 80 میلادی در انگلستان شکل گرفت (نجفی ابرندآبادی، 1388، ص 17). با توسعه رویکردهای مدیریتی، رویکرد پیشگیری از جرم در وزارت انگلستان، تقویت شد. پیشگیری چندنهادی از جرم، عبارت است از واگذاری محلی پیشگیری از جرم با مشارکت نهادهای مختلف از جمله نهادهای قانونی (مانند پلیس و مقامات محلی)، کسب‌وکارهای خصوصی و هم‌زمان، اجرای اقدامات عمومی (مانند طرح نظارت محله). به عبارت دیگر، مداخلات چند نهادی، واکنش هماهنگ و برنامه‌ریزی شده نهادهای اجتماعی به مشکل جرم است. رویکرد چندنهادی، که رویکردی از بالا به پایین است، به دنبال این است تا با مشارکت دادن نهادهای مختلف و اجرای طرح‌های عمومی در قالب اقداماتی چون مبارزه با علل ریشه‌ای جرم (اعم از حمایت از خانواده، آموزش و پرورش، برنامه‌های پیش‌دبستانی و ایجاد اشتغال و ...) و کاهش فرصت‌های مجرمانه و مبارزه با جرائم خاص (از جمله سوءاستفاده از کودکان و خشونت‌های خانوادگی) و نیز حمایت از بزه‌دیدگان و کاهش ترس از

جرم، از ارتکاب جرم پیشگیری کند.

با توجه به سابقه اعمال سیاست‌های پیشگیری از جرم در کشورهای مختلف، مشاهده می‌شود که بیشتر این کشورها از طریق برنامه‌ریزی‌های اجتماعی و فرهنگی و اجرای متمرکز آن‌ها بر شخصیت افراد جامعه و مشارکت دادن تمام نهادها، سازمان‌ها و افراد اجتماع سعی در پیشگیری از وقوع جرم دارند (رجبی تاج امیر، 1400، ص 19). از این‌رو، سازمان‌ها و نهادهای مسئول در زمینه برقراری و حفظ نظم و امنیت بیش‌ازپیش موظف می‌شوند که از تمامی توان، ظرفیت و امکانات موجود برای حفظ و برقراری نظم و امنیت اجتماعی بهره‌برداری کنند. یکی از سازمان‌هایی که در برقراری و حفظ امنیت نقش کلیدی ایفا می‌کند پلیس است. در واقع، پلیس در این نوع از پیشگیری با مداخله در فرایند جامعه‌پذیری، تعامل با بخش‌های گوناگون اجتماعی و مشارکت با نهادهای ذی‌ربط (دولتی و غیردولتی) خواهد توانست نقش قابل‌توجهی را در پیشگیری اجتماعی ایفا کند؛ به عبارتی پلیس، بدون هماهنگی با سایر نهادها قادر نیست نظم و امنیت اجتماعی را که هدف کلی پیشگیری از جرم است، تأمین کند. پلیس با کنار نهادن شیوه‌های منسوخ دهه‌های پیشین و با رویکرد نوین اجتماع‌گرایی و مشارکت‌مداری، در عین رفتار قاطع و سریع در مقابله با مجرمان حرفه‌ای، می‌تواند در راهبردهای پیشگیرانه و علمی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم شرکت کند و در راستای این برنامه کلان ملی، نقش قابل‌توجه و مؤثر خود را عملی سازد؛ از این‌رو سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی چیست؟

پیشینه و مبانی نظری

شیرکش و میرزایی (1396) در پژوهشی با عنوان «جایگاه و نقش پلیس در سیاست جنایی مشارکت‌مدار و پیشگیری محور» نتیجه گرفتند چون یکی از وظایف پلیس در سیاست جنایی، پیشگیری از جرم است، سیاست جنایی مشارکت‌محور را در ساختار پلیس جامعه‌محور، در اجرای برنامه‌های پیشگیری

اجتماعی بهترین و مطلوب‌ترین برنامه‌مأموریتی پلیس باید برشمرد. درویشی لاسبز (1396) در پژوهشی با عنوان «سیاست جنایی ایران در پیشگیری از جرم توسط سازمان‌های مردمی» بیان کرد که توده‌های سازمان‌یافته مردمی بهترین نیروهای پیشگیرانه از وقوع جرم در جامعه محسوب می‌شوند. هرچه دامنه حضور سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه پیشگیری از وقوع جرم بیشتر شود، مقابله موفقیت‌آمیزی را در کاهش آمار جرم و جنایت می‌توان مشاهده کرد. ضرورت مبارزه و پیشگیری از وقوع جرم شرایطی را فراهم می‌سازد تا ما از ظرفیت‌های موجود اجتماعی، جوانان، عناصر علاقه‌مند به حوزه پیشگیری و از سایر سطوح مختلف جامعه از طریق تأسیس نهادهای ویژه با رویکرد پیشگیری از وقوع جرم استفاده کنیم. الیاسی، نوری، سماعی و کریمی (1395) در پژوهشی با عنوان «نقش پلیس محله‌محور در پیشگیری از جرائم» بیان کردند که تحولات گوناگون در جوامع، در چند سده گذشته، بر رویکردهای پلیسی همانند دیگر حوزه‌های اجتماعی، اثر گذاشته و سیر تحول را طی کرده است. این تحولات موجب شده است که پلیس در رویکردهای قبلی خود در مواجهه با جرائم خرد و درون‌محله‌ای تجدیدنظر کرده و در مواقع لزوم از همکاری سایر نهادها و مردم بهره‌مند شود. یکی از راهکارهای استفاده از مشارکت مردم با پلیس در برخورد با جرائم، محله‌ای و منطقه‌ای کردن رسیدگی است. یوسفوند (1393) در پژوهشی با عنوان «نقش پلیس در پیشگیری از جرائم» بیان کرد که پلیس در کنار شیوه‌های قدیمی با رویکردهای نوین و مشارکت‌مداری و جامعه‌محوری، در عین رفتار قاطع و سریع می‌تواند در راهبرد پیشگیری از جرم به صورت مستقیم و غیرمستقیم شرکت کرده و نقش قابل توجهی ایفا کند. برومند (1392) در پژوهشی با عنوان «پیشگیری مشارکتی از جرم» بیان کرد که در میان رویکردهای متنوع علیه جرم آنچه اخیراً مقبولیت بیشتری یافته، کمک گرفتن از مردم و سازمان‌های مردمی و مداخله آنان در برنامه‌های پیشگیری و پیکار علیه جرم است. فرهومند (1392) در پژوهشی با عنوان «نقش پلیس در پیشگیری از جرم با تأکید بر مشارکت مردم» بیان کرد که پیشگیری پلیس با تأکید بر مشارکت مردم که نوعی پیشگیری اجتماعی است

و با تمرکز پلیس بر روی علل و عوامل اجتماعی مؤثر در وقوع جرم و شناخت آن‌ها برای درک صحیح از وضعیت محیط اجتماعی با تکیه بر تعامل گسترده با آحاد مردم برای مبارزه ریشه‌ای با جرم و ناهنجاری حاصل می‌شود؛ از این رو پلیس به آموزش و آگاه‌سازی مردم می‌پردازد و با تشکیل پلیس مردمی جلب مشارکت عمومی را در راستای حل مشکلات جامعه مهم‌ترین هدف می‌پندارد و بر این باور است که امنیت، تولیدی جمعی است. قهرمانی (1390) در پژوهشی با عنوان «پلیس جامعه‌محور؛ نقش مشارکت مردم در پیشگیری از وقوع جرم» بیان کرد که رکن اصلی رویکرد پلیس جامعه‌محور مبتنی بر مشارکت مردم، نهادهای رسمی و مردم‌نهاد جامعه است.

اسکات¹ (2018) در تحقیقی با عنوان «سیاست‌گذاری مؤثر پلیس از طریق کنترل و نظارت» بیان کردند که پلیس محلی با استفاده از اختیارات خود، کنترل و نظارت را به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از اقدامات کنترل جرم و جنایات توسعه داده است، که از طریق پلیس مشارکت‌گرا و چهارچوب‌های پیشگیری از جرم اقتضائی، ارتقا یافته و پشتیبانی می‌شود. بیشرز² (2017) در تحقیقی با عنوان «اثر بخشی استفاده از رسانه‌های اجتماعی پلیس» نتیجه گرفت که پلیس افبی‌آی، ضمن تقویت قوانین برای حضور پلیس در شبکه‌های اجتماعی مجازی، آن را گامی مهم برای ارتباط پلیس با اجتماع می‌داند. ادلین و برینارد³ (2016) در تحقیقی با عنوان «وعده‌های رسانه‌های اجتماعی: تغییراتی در پذیرش و استفاده از رسانه‌های اجتماعی توسط پلیس ایالات متحده» نتیجه گرفتند که ارتباط پلیس و مردم همان‌گونه که در فضای واقعی احساس آرامش را به ساکنان منتقل می‌کند، در شبکه‌های اجتماعی مجازی نیز موجب افزایش اعتماد خواهد شد که باید به آن توجه ویژه کرد. ون دولد، میجر و هامبورگ⁴ (2015) در تحقیقی با عنوان «انتشار پیام پلیس در توئیتر: تجزیه و تحلیل دستیابی به ارتباطات رسانه‌های اجتماعی» بیان کردند

1- Scott

2- Beshears

3- Edlins & Brainard

4- Van De Velde, Meijer & Homburg

که تعامل پلیس با مدارس در کاهش بزه‌دیدگی مهم و مؤثر است. برتت، جاگر و هانس^۱ (2012) در تحقیقی با عنوان «تأثیر سیاست‌های پلیس بر استفاده از رسانه‌های اجتماعی» نتیجه گرفتند که برای تعامل و مشارکت پلیس در اجتماع و یافتن راه‌حل برای کاهش جرم، شبکه‌های اجتماعی مهم تلقی می‌شوند. شیدر، راول، بزدیکین^۲ (2003) در تحقیقی با عنوان «تأثیر تصور شهروندان از پلیس جامعه‌محور بر کاهش جرم» به این نتیجه رسیدند که تعامل بین ساکنان اجتماع می‌تواند از طریق افزایش آگاهی ساکنان با روش‌های خاص پلیس و بسط روابط فردی، رضایت‌مندی پلیس را افزایش دهد. یافته‌ها نشان داد که پلیس جامعه‌محور منجر به بهبود وضعیت زندگی اجتماع شده و با افزایش رضایت‌مندی ساکنان از کیفیت زندگی همسایه‌ها ترس و نگرانی کمتری از ناامنی خواهند داشت. با بررسی تحقیقات پیشین مشخص شد که در آن‌ها به تبیین موضوع سیاست جنایی مشارکتی به‌صورت کلی پرداخته شده است ولی تحقیق حاضر به بیان مقوله‌های تأثیرگذار بر نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی می‌پردازد. در واقع، با توجه به افزایش پدیده مجرمانه و ظهور شکل‌های نوین بزهکاری و نیز کاهش موفقیت و کارایی ابزارهای سنتی پلیس در پیشگیری از جرم و بزهکاری، این پژوهش با هدف طرح مشارکت هرچه وسیع‌تر تشکل‌های مردمی و نهادهای غیردولتی و دولتی با پلیس به‌منظور پیشگیری از جرم و بازپروری مجرمین و برقراری نظم و امنیت در جامعه طی یک سیاست جنایی مشارکتی به نگارش در آمده است.

امنیت و آرامش، همواره از دغدغه‌های اولیه و اصلی جوامع بشری بوده است؛ به عبارتی امنیت به‌عنوان محصول اجتماع بیش از آن که مقوله‌ای سیاسی، حکومتی و دولتی باشد مفهومی انسانی و اجتماعی است که مستلزم مشارکت و حضور مردمی در عرصه‌های مختلف اجتماعی و تعامل آن‌ها با نهادهای انتظامی - امنیتی است، بنابراین، تصور امنیت بدون در نظر گرفتن

1- Bertot, Jaeger & Hansen

2- Scheider, Rowell & Bezdikian

عامل‌های انسانی در بستر اجتماعی ممکن نیست (رجبی تاج امیر، 1398، ص 62).

مفهوم پیشگیری از جرم

در باور جرم‌شناسان، پیشگیری از جرم در دو معنای موسع - هر اقدامی اعم از کیفری و غیرکیفری علیه جرم - و در معنای مضیق - هرگونه تدابیر غیرکیفری با هدف مقابله با علل جرم‌زا و اثرگذاری بر فرصت‌های پیش‌جنایی؛ به‌گونه‌ای که بتوان با بهره‌گیری از سازوکارهای غیر قهرآمیز بر شخصیت افراد و وضعیت پیش از بزهکاری تأثیر گذاشت تا از رخ دادن جرم جلوگیری شود - به‌کار رفته است (نجفی ابرندآبادی، 1388، ص 35).

انواع تدابیر پیشگیرانه

الف- پیشگیری غیرکیفری یا کنشی: اقدام مناسب غیرکیفری است که از طریق کاهش یا از بین بردن علل جرم‌زا و نامناسب نشان دادن موقعیت‌های ارتکاب جرم درصدد جلوگیری از رخ دادن بزه است. این نوع پیشگیری را در یک دسته‌بندی کلاسیک و رایج به دو دسته تقسیم کرده‌اند:

پیشگیری اجتماعی: که بیشتر با تأمین حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مردم در سطح جامعه محقق می‌شود؛ جلوه اقدامات اجتماعی پلیس یا فعالیت جامعه‌محوری پلیس محسوب می‌گردد؛

پیشگیری وضعی: که ناظر به محدود کردن فرصت‌های ارتکاب جرم توسط پلیس است که باید با رعایت حقوق و آزادی‌های مدنی و سیاسی مردم به اجرا گذاشته شود تا جنبه شهروندمدار به خود بگیرد.

ب- پیشگیری واکنشی یا کیفری یا پسینی: ناظر به اقدام کیفری قبل و بعد از وقوع جرم است که با بهره‌جستن از سازوکارهای نظام عدالت کیفری درصدد کاهش میزان بزهکاری است؛ این اقدام بعد از ارتکاب جرم صورت می‌پذیرد تا از تکرار جرم در آینده جلوگیری شود (رجبی تاج امیر، 1388، ص 6).

تعریف پیشگیری انتظامی

پیشگیری انتظامی عبارت است از تدابیر و اقدامات پیشگیرانه نیروی انتظامی و سایر دستگاه‌هایی که به حکم قانون در این زمینه موظف هستند با هدف حمایت از شهروندان آسیب‌پذیر در برابر خطر وقوع جرم، افزایش آگاهی‌های عمومی و ارائه خدمات مشاوره‌ای پیشگیرانه، نظارت و مراقبت بر اماکن عمومی جرم و مناطق جرم‌زا و افزایش هزینه‌های ارتکاب. به‌طور کلی می‌توان گفت پیشگیری انتظامی نوع خاصی از پیشگیری نیست و ناظر بر همه اقدامات پلیس در راستای پیشگیری از بزهکاری اعم از پیشگیری کیفری و پیشگیری غیرکیفری است (وروایی، 1394، ص 81).

از تعریف فوق مشخص می‌شود کار پیشگیری انتظامی از جرم فقط مختص به نیروی انتظامی نیست و سازمان‌های دیگر نیز در این وظیفه نقش دارند و مدیریت و هماهنگی بر پیشگیری انتظامی را باید نیروی انتظامی انجام دهد.

پیشگیری انتظامی یعنی مهار و کنترل جرم از طریق اقدامات پلیسی در جهت جلوگیری از اعمال مجرمانه و کاهش تکرار جرم در چهارچوب قانون. به عبارتی، بررسی روند بزهکاری و علل وقوع آن به‌منظور اتخاذ تدابیر مقابله با مجرم و انجام اقدامات فوری در امر مبارزه با بزهکاری و جرائم و همکاری با ارگان‌های مسئول در زمینه کاهش جرائم را پیشگیری انتظامی گویند. پیشگیری انتظامی از آن جهت حائز اهمیت است که حافظ نظم و امنیت اجتماعی است. در پیشگیری انتظامی، دولت و نهادهای مسئول مهم‌ترین نقش را در برقراری و حفظ امنیت دارند و حوزه کاری آن‌ها در چهارچوب قانون است.

مفهوم سیاست جنایی

یکی از تعاریف سیاست جنایی، تعریف فون لیست¹، دانشمند آلمانی، از سیاست جنایی است. او می‌گوید «سیاست جنایی، مجموعه منظم اصولی است که دولت و جامعه به‌وسیله آن‌ها مبارزه علیه بزه را سامان می‌بخشند.» فون

1- Von Liszt

لیست برخلاف فویرباخ^۱، علاوه بر دولت، جامعه مدنی را نیز مسئول سازمان‌دهی و تأمین امنیت می‌داند اما او نیز مانند فویرباخ، سیاست جنایی را محدود در سیاست کیفری کرده است (لازرژ، 1400، ص 11؛ حسینی، 1383، ص 23؛ رشادتی، 1387، ص 340).

دانشمند دیگر، خانم میری دلماس مارتی^۲ نیز مانند آنسل^۳ تعریف موسعی از سیاست جنایی ارائه داده و معتقد است که:

«سیاست جنایی، مجموعه روش‌هایی است که هیأت (پیکر) اجتماع با استفاده از آن‌ها، پاسخ به پدیده مجرمانه را سامان می‌بخشد» (نجفی ابرندآبادی، 1378، ص 9).

طبق دیدگاه او: 1. سیاست جنایی ماهیت صرفاً کیفری ندارد و تنها از نظام کیفری ناشی نمی‌شود؛ بلکه سایر نظام‌های حقوقی مانند نظام حقوقی اداری، انضباطی، اجتماعی، مالیاتی و ... را نیز در برمی‌گیرد؛ 2. علاوه بر پاسخ‌های نهادهای رسمی دولت با رعایت تشریفات خاص علیه پدیده مجرمانه، پاسخ‌های منبعث از جامعه مدنی و نهادهای مختلف مردمی را نیز دربر می‌گیرد؛ 3. از دولت به کل پیکر اجتماع تعبیر می‌کند به شرط آنکه بدنه اجتماعی پاسخ‌های خود را سازمان‌دهی کرده باشد؛ 4. پدیده مجرمانه هم جرم و هم انحراف را شامل می‌شود؛ 5. سیاست جنایی، علاوه بر سرکوب کردن و مجازات، اقدامات پیشگیرانه علیه جرم و انحراف را نیز شامل می‌شود (لازرژ، 1400، ص 16؛ حسینی، 1383، ص 23؛ رشادتی، 1387، ص 341).

تعریف دیگری از سیاست جنایی بدین نحو است: «سیاست جنایی، کلیه اقدام‌های سرکوب‌گرانه (کیفری و غیر کیفری) و پیشگیرانه با ماهیت‌های مختلف را شامل می‌شود که دولت و جامعه مدنی هر یک به نحو مستقل و یا با مشارکت سازمان‌یافته یکدیگر، از آن‌ها در قالب روش‌های مختلف به‌منظور

1- Foyrbakh

2- Mireille Delmas Marty

3- Ansel

سرکوبی بزهکاری و بزهکاران و نیز پیشگیری از جرم و انحراف استفاده می‌کنند» (لازرژ، 1400، صص 17-16).

انواع سیاست جنایی

بر اساس دسته‌بندی‌های کلی، سیاست جنایی بر پنج قسم است:

1. سیاست جنایی تقنینی؛
2. سیاست جنایی قضایی؛
3. سیاست جنایی اجرایی؛
4. سیاست جنایی مشارکتی؛
- 5- سیاست جنایی اسلامی (رجبی تاج امیر، 1400، ص 44).

مفهوم سیاست جنایی مشارکتی

به‌طور کلی منظور از سیاست جنایی مشارکتی، بررسی و مطالعه جایگاهی است که در سیاست جنایی یک کشور به جامعه مدنی و از طریق اعطای نقش به بزهکار، بزه‌دیده و به‌ویژه کل جامعه با مردم داده شده است. پاسخ‌هایی که جامعه مدنی از طریق این ارکان سه‌گانه ارائه می‌دهد را اصطلاحاً پاسخ‌های جامعه‌ی یا اجتماعی می‌گویند (دل‌ماس - مارتی، ۱۳۸۱، ص ۸۳؛ لازرژ، 1400، ص 61).

با این حال رشد و توسعه جرم‌شناسی موجب شد که دیدگاه‌ها به سمت جامعه مدنی و مشارکت دادن آن در امر پیشگیری از جرم و به‌طور کلی سیاست جنایی، معطوف شود، به نحوی که رویکردهای امروزی پیشگیری از جرم مانند رویکرد پیشگیری وضعی و پیشگیری اجتماعی و رویکردهای تلفیقی این دو، مانند پیشگیری چندعاملی و محلی، زمینه مشارکتی کامل را فراهم کرده است. رویکرد مبتنی بر مشارکت جامعه مدنی و نهادهای مردمی در سیاست جنایی بعد از جنگ جهانی دوم و از بین رفتن حکومت گرایش‌های نازیسم آلمان و فاشیسم ایتالیا و در پی فعالیت‌های سیاسی دموکرات‌ها به وجود آمد و

رشد یافت و اکنون به درجه‌ای رسیده که سیاست جنایی مشارکتی تقریباً در تمامی کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته در حال اجراست. کشورهای جهان سوم نیز تحت تأثیر توصیه‌های سازمان ملل متحد و حمایت‌های این سازمان در حال بسترسازی برای مشارکت مردم در سیاست جنایی خویش هستند (رجبی‌پور، 1387، ص 133).

طی سال‌های اخیر، مقوله مشارکت مردم و نهادهای مدنی و غیردولتی در پیشگیری از جرم به مقوله شناخته‌شده‌ای تبدیل شده است و بسیاری از سیاست‌گذاران به اهمیت آن واقفانند. در حقیقت مشارکت دادن شهروندان در جهت کاهش جرم و پیشگیری از بزهکاری، یکی از مهم‌ترین اصول شکل‌گیری پلیس جامعه‌مدار است. در ابتدای دهه 1980 که به آغاز عصر مشارکت پلیس و جامعه مشهور است، بسیاری از ادارات پلیس اقدام به افزایش مشارکت جامعه در مبارزه با جرم و جنایت کردند و بدین‌وسیله مجریان قانون نسبت به خواست مردم برای انجام مشارکت در کار پلیس، پاسخ دادند و نتیجه آن نیز افزایش قابل توجه تعامل پلیس، شهروندان و حل مشکلات به کمک یکدیگر بود (رجبی‌پور، 1387، ص 133).

هدف سیاست جنایی مشارکتی چند امر است: هدف اول آن، جلب افکار عمومی برای افزایش کارایی این نهادها و کاهش هزینه‌های انسانی و مادی کشف و پیگرد جرائم است؛ هدف دوم، مشارکت مردم در حل و فصل دعاوی مبتنی بر صلح و سازش، میانجی‌گری، تلطیف مجازات‌ها، همکاری در مشخص شدن مجازات‌ها، کمک به زندانیان نیازمند، گذر از عدالت کیفری به عدالت ترمیمی - قضایی است؛ (باصری، 1387، ص 37). هدف سوم، اعتبار بخشیدن به طرح سیاست جنایی تنظیم‌شده توسط قوه مقننه و قوه مجریه است و هدف چهارم، فراهم کردن زمینه اجرای سیاست‌ها با استفاده از قدرت رسانه‌ها، انجمن‌ها و شهروندان است (لازرژ، 1400، ص 139).

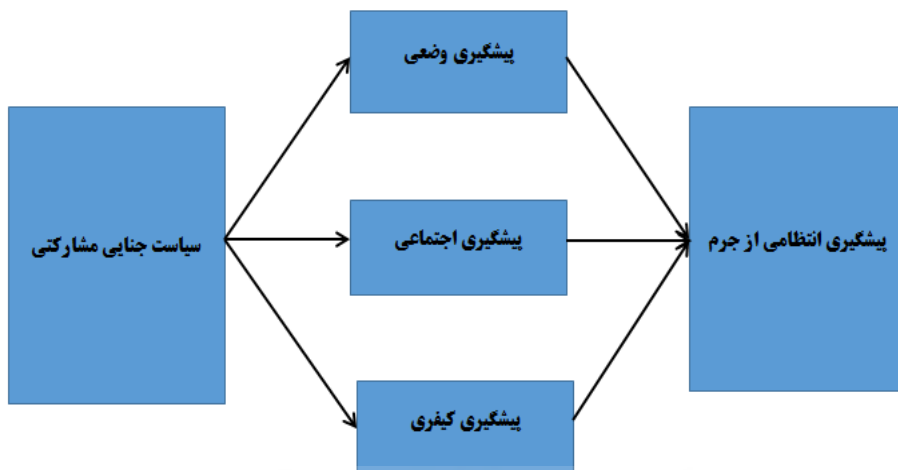
همچنین، علل و عوامل زیادی سبب شده است که جرم‌شناسان این چنین بر ضرورت مشارکت جامعه مدنی و به عبارت دقیق‌تر بر مشارکت دادن جامعه مدنی در سیاست جنایی - به‌طور کلی - و سیاست جنایی مشارکتی - به‌طور

خاص - پیشگیرانه تأکید داشته باشند. عوامل مؤثر در این امر را چنین می‌توان برشمرد:

علل و عوامل اقتصادی - اجتماعی: بالا بودن هزینه‌های دستگاه عدالت کیفری و بازدهی کم آن و در کنار آن، بی‌اعتمادی و عدم اطمینان مردم به نظام عدالت کیفری و در نتیجه موضع عمودی و از بالا به پایین بودن این نظام و جدایی و فاصله عمیق بین این دو؛

علل و عوامل جرم‌شناسی و تحولات حقوق کیفری: هم‌زمان با احراز عدم کارایی نظام عدالت کیفری و در نتیجه تحولات حقوق کیفری و شکل‌گیری جرم‌شناسی نوین، جرم‌شناسان به این نتیجه رسیدند که نظام عدالت کیفری سنتی - چه نوع سزادهی و چه نوع بازپرورانه آن - نمی‌تواند به‌تنهایی در امر پیشگیری موفق باشد و باید جامعه مدنی به‌عنوان نیرویی کم‌پایان و بی‌هزینه و در عین حال مؤثر به مشارکت طلبیده شود؛

علل و عوامل سیاسی: هم‌زمان با شکل‌گیری نظام سیاسی جدید بعد از پایان جنگ جهانی دوم و مشارکت روزافزون در عرصه‌های سیاسی و ایجاد جوامع دموکراتیک، دولت - جامعه‌هایی که به‌نوعی از دل مردم بیرون آمدند، از مشارکت جامعه مدنی در عرصه مبارزه با جرم نیز استفاده کردند. از این‌روست که دولت‌ها هر قدر مردمی‌تر باشند و قدرت را از آن مردم بدانند، به همان اندازه سیاست تمرکززدایانه عرصه آن‌ها بیشتر شده و عرصه‌های مشارکتی بین دولت و مردم بیشتر خواهد بود؛ از جمله در سیاست جنایی و پیشگیری از جرم، سیاست جنایی مشارکتی همانند سایر سیاست‌هایی که دولت در زمینه پیشبرد اهداف خود در عرصه‌های مختلف از قبیل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... دارند، دارای ارکان و ساختاری است که بدون شکل‌گیری و تحقق آن ارکان، مسلماً سیاست جنایی - مشارکتی به معنای واقعی خود محقق نخواهد شد. رکن اساسی سیاست جنایی مشارکتی، مشارکت است (رستمی، 1384، صص 14-16).

روش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ ماهیت داده‌ها و شیوه اجرا، از نوع پژوهش‌های کیفی است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش، خبرگان و کارکنان کلانتری‌های پلیس در سطح شهر تهران هستند. نمونه‌گیری به شیوه هدفمند و به روش گلوله برفی تا حد اشباع نظری است که در این پژوهش تعداد یازده نفر است. از ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته برای گردآوری داده‌ها و همچنین برای تجزیه و تحلیل آن‌ها از روش تحلیل مضمون به صورت کدگذاری سه مرحله‌ای داده‌ها استفاده شده است. برای اطمینان از روایی پژوهش در بخش کیفی و مصاحبه با خبرگان و کارکنان پلیس از روش‌های بازبینی توسط همکاران و بررسی توسط مشارکت‌کنندگان استفاده شد. همچنین در این پژوهش برای محاسبه پایایی بازآزمون، چهار مصاحبه از بین مصاحبه‌های صورت‌گرفته انتخاب شد و هر کدام از مصاحبه‌ها در فاصله یک‌ماهه توسط پژوهشگر مجدد کدگذاری شدند؛ و با استفاده از فرمول مربوط به پایایی بازآزمون، پایایی محاسبه‌شده برابر 93٪ است؛ لذا قابلیت اعتماد کدگذاری‌های مصاحبه‌های این پژوهش مورد تأیید می‌باشد.

یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی

شاخص	سمت			مدرک تحصیلی		
	مدیر	کارشناس	دکتری تخصصی	کارشناسی ارشد	لیسانس	
فراوانی	8	3	2	2	7	
درصد فراوانی	72/73	27/27	88/88	88/88	63/64	
شاخص	سن			سابقه		
	31 تا 40 سال	41 تا 50 سال	بالای 50 سال	15 تا 20 سال	بیش از 20 سال	
فراوانی	2	8	1	2	3	6
درصد فراوانی	88/88	72/73	9/99	88/88	27/27	54/55

یافته‌های استنباطی

جدول 1- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت دولتی

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		<p>نهادهای قضایی (مرکز مطالعات حقوقی و قضایی قوه قضائیه، دفتر مطالعات پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه)</p> <p>- مجازات قانونی و شدید مجرمان؛ - حمایت از مأمورین انتظامی در مأموریت‌ها؛ - نظارت بر زندان‌ها و کنترل تأثیر آن بر زندانیان؛ - برخورد با دانه‌درشت‌ها و مجرمان واقعی.</p>	
مشارکت ادارات دولتی	نقش مشارکت سازمان‌ها و ادارات دولتی در پیشگیری از جرم	سازمان صداوسیما و وزارت اطلاعات	<p>- آموزش عمومی شهروندان؛ - بهره‌گیری از ظرفیت شبکه‌های استانی در راستای ارتقای احساس امنیت. - پیشگیری، شناسایی و مقابله با باندهای سازمان‌یافته؛ - پشتیبانی اطلاعاتی.</p>
		ستاد مبارزه با مواد مخدر	<p>- پشتیبانی اطلاعاتی به‌ویژه در جرائم سازمان‌یافته؛ - پشتیبانی مالی و فنی.</p>
		ستاد قاچاق کالا و ارز	<p>- تعامل با سازمان‌های مرتبط و پیگیری انجام وظایف آنان</p>
		سازمان بهزیستی	<p>- انجام وظایف مرتبط با آسیب‌های اجتماعی و زمینه‌ساز جرم</p>

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		وزارت آموزش و پرورش	<ul style="list-style-type: none"> - آموزش درست قوانین و مقررات؛ - پرورش انسان‌های سالم؛ - درونی کردن ارزش‌های مذهبی و اخلاقی.
		سازمان بسیج و سپاه	<ul style="list-style-type: none"> - انجام وظایف تعیین شده برابر توافقات صورت- گرفته در خصوص گشت‌های رضویون؛ - پشتیبانی اطلاعاتی از پلیس‌های تخصصی؛ - همکاری با ناجا در اجرای طرح‌های پیشگیرانه.
		وزارت کشور	<ul style="list-style-type: none"> - هدایت صحیح ادارات و نهادهای دولتی
		شهرداری و شوراهای	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد مدیریت هماهنگ شهری؛ - برنامه‌ریزی‌های کلان‌شهری در سطح مدیریتی؛ - اجرای پروژه‌های عمرانی؛ - ساماندهی بافت‌های فرسوده؛ - اصلاح مبلمان شهری؛ - سهم‌سازی و مسئولیت‌پذیری؛ - گفت‌وگوهای هماهنگ و منسجم؛ - استفاده از ظرفیت‌ها؛ - الزام کارفرمایان در ساخت‌وسازها به لحاظ نمودن اقدامات تأمینی؛ - ساماندهی دست‌فروشان و دوره‌گردها و جمع‌آوری متکدیان؛ - کمک به سازمان‌های حمایتی در جمع‌آوری معتادان و ولگردان؛ - فراهم‌سازی شرایط لازم در بهره‌برداری از دوربین‌های شهری.
		سازمان تبلیغات اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از ظرفیت‌های موجود در راستای اطلاع‌رسانی؛ - اجرای طرح مناسبت‌های ویژه برای توسعه و تعمیق پیوند با اقشار مردم.
		وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی در راستای ارتقای فرهنگ عمومی
		وزارت ورزش و جوانان	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی جهت اوقات فراغت جوانان - اتخاذ سیاست‌هایی در راستای کاهش میزان بیکاری؛ - تلاش در جهت ارائه بهتر خدمات اجتماعی؛ - کاهش میزان فقر و محرومیت؛
		وزارت کار و رفاه اجتماعی	

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			<ul style="list-style-type: none"> - آموزش مشاغل به جوانان؛ - ارائه برنامه‌ها و راهکارهای عملی در زمینه ازدواج و اشتغال جوانان.
		وزارت جهاد کشاورزی	<ul style="list-style-type: none"> - آموزش و آگاه‌سازی جامعه هدف از جمله کشاورزان و دامداران
	حفاظت از منابع طبیعی و محیط‌زیست		<ul style="list-style-type: none"> - اجرای گشت‌های مشترک با ناجا
		راهداری	<ul style="list-style-type: none"> - پوشش هوشمند تجهیزات مرتبط در جاده‌ها؛ - ایجاد شرایط لازم در راستای بهره‌برداری از اطلاعات دوربین‌های در اختیار.
		وزارت نیرو	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی در راستای تقویت نگهداری و مراقبت از تجهیزات؛ - جایگزینی تجهیزات و استفاده از ابزار نوین با آسیب‌پذیری پایین؛ - استفاده از پیمانکاران متعهد؛ - بهره‌برداری اطلاعاتی از مشترکان؛ - آموزش مشترکان در خصوص نگهداری تجهیزات.
		مجلس شورای اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> - پیگیری در تدوین قوانین و سیاست‌های علمی و عملی؛ - نظارت بر حسن اجرای قوانین؛ - تصویب بودجه مخصوص؛ - ایجاد هماهنگی میان سازمان‌های مسئول.
		وزارت صمت و اصناف	<ul style="list-style-type: none"> - هماهنگی و برنامه‌ریزی اجرای طرح پیشگیری از آسیب‌های صنوف، اقشار اجتماعی و نهادهای مردمی؛ - الزام شرکت‌های تولیدی جهت افزایش ایمنی تولیدات.
	سازمان زندان‌ها، اقدامات تأمینی و تربیتی		<ul style="list-style-type: none"> - اعلام اسامی سارقین آزاد شده یا اعزام به مرخصی؛ - خودداری از رهاسازی سارقین تحت عناوین گوناگون؛ - اتخاذ تدابیر ویژه در نگهداری مجرمین خطرناک و خشن.
		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	<ul style="list-style-type: none"> - ارائه برنامه‌های علمی؛ - برنامه‌ریزی در زمینه اوقات فراغت جوانان.

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		وزارت ارتباطات و فناوری	- ایجاد زیرساخت لازم برای برقراری ارتباط
		اطلاعات	سیستمی ناجا و سایر ادارات موردنیاز
		کمیته امداد	- ارائه بهتر خدمات اجتماعی؛ - برنامه‌ریزی برای کاهش میزان فقر و محرومیت.
		سایر ادارات و نهادهای علمی	- آموزش هنجارها، ارزش‌ها و قوانین؛ - ایجاد ارتباط با سایر سازمان‌ها؛ - انجام تحقیقات علمی در زمینه راه‌های کاهش جرم.

جدول 2- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت سَمَن‌ها

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- آموزش دستورات دینی؛ - احیای فرایض مختلف دینی؛ - کنترل اعمال و رفتار به‌عنوان الگوی عملی دین.
			- تبلیغ مذهب؛ - ترغیب مردم در پشتیبانی از پلیس؛ - تقویت احساس امنیت در شهروندان؛ - حمایت‌های معنوی. - ارتقای مسائل دینی
			- پشتیبانی فکری و ذهنی؛ - ارتقای جایگاه علمی و فرهنگی؛ - برگزاری اتاق فکر؛ - برگزاری حلقه‌های مشورتی؛ - ارتباط با مراکز علمی و دانشگاهی؛ - ارتقای سطح فرهنگ ادبی مردم؛ - شناسایی راه‌های حمایت حقوقی از اقشار فرهنگی و آسیب‌پذیر و ارائه راهکارهای جدید مشاوره؛ - برگزاری همایش و مشاوره، (پلیس، امنیت)؛ - ارتقای هنر، شکوفایی استعدادهاى هنرى جوانان و حمایت از هنرمندان.
			- دادن خوراک اطلاعاتی؛ - ارائه آموزش‌های پلیسی در راستای پیشگیری از جرم؛ - تشکل‌های مردمی - نهادینه کردن امنیت؛ - پایدار نمودن امنیت؛ - اجرای طرح فراگیری آموزش؛
مشارکت	نقش مشارکت		
مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد	سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از جرم	هیئت‌های اندیشه‌ورزی	

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- ارتقای سطح فرهنگ جوانان؛ - حمایت مادی و معنوی از قشر آسیب‌پذیر جامعه؛ - پیشگیری و درمان معضل مهلک اعتیاد و آموزش معتادان؛ - آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی به عموم مردم در زمینه‌های تخصصی و عمومی؛ - اجرای طرح.

			- حمایت‌های مالی؛ - دادن خدمات بهداشتی در مراکز بهداشتی و درمانی و سالم‌سازی این محیط‌ها؛ - حمایت از ورزشکاران؛ - آموزش مسائل مختلف و حمایت از سازمان‌ها و نهادهای آموزشی؛ - کارآفرینی، تأمین حقوق از کار افتادگان، حمایت از حقوق کارگران و کارمندان و مقابله با بیکاری.
--	--	--	--

جدول 3- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت مردمی

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- آموزش فرزندان در زمینه‌های گوناگون - انتقال و درونی کردن ارزش‌ها و هنجارهای مثبت به اعضا خانواده؛ - ایجاد هویت اسلامی - ایرانی.
			- مشارکت در امور اجتماعی، فرهنگی، علمی و...؛ - مشارکت در حراست از امنیت؛ - عدم وابستگی اداری در انجام امور؛ - ارتقاء میزان تصدی‌گری امور؛ - برقراری ارتباط قوی و مستمر؛ - افزایش روحیه تعاون و مشارکت؛ - بهره‌برداری بهینه از سیستم و تشکیلات اداری موجود؛ - برانگیختن احساس مسئولیت همگانی؛ - ناامن کردن محیط‌های جرم‌خیز و محلات برای بزهکاران و مجرمان؛ - پذیرفتن اداره امور؛ - تحقق بخشی مردم‌سالاری دینی؛ - جایگزینی روابط مبتنی بر اعتماد، همدلی، و همکاری به جای تخاصم و بدبینی؛ - شکل‌دهی شیوه‌های جدیدی به‌منظور همکاری با یکدیگر
مشارکت مردم	نقش مشارکت اشار مردم در پیشگیری از جرم		

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			<p>در راستای شناسایی مسائل، پیشنهاد راه‌حل‌ها و انجام تغییرات لازم؛</p> <p>- مشارکت در انجام مهم‌ترین وظیفه نیروی انتظامی؛ یعنی برقراری نظم و امنیت؛</p> <p>- ایجاد زمینه برای همکاری در پیشگیری از جرم؛</p> <p>- ایجاد زمینه برای ارتقاء ضریب امنیت عمومی؛</p> <p>- تسریع در مقابله با جرائم به واسطه اطلاع؛</p> <p>- ایجاد تردید و ترس از بزهکاری؛</p> <p>- شناسایی دقیق و اطلاع‌رسانی جغرافیای جرم.</p>
	بزه‌کار	- نظارت و کنترل بر رفتار	
بزه دیده		- مسئولیت‌پذیری نسبت به مسائل محیط زندگی خود؛	
		- ایجاد شرایط تصمیم‌گیری برای پیشگیری از بزهکاری و جرم.	

جدول 4- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت از طریق پیشگیری محله‌محور

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		برقراری ارتباط با ادارات،	- انتقال اخبار و اطلاعات؛
		سازمان‌های مردم‌نهاد و اقشار مردم	- پشتیبانی معنوی از اجرای طرح‌های پلیس؛
			- ارتقای آگاهی ساکنان محلات در برابر آسیب‌ها.
			- بالا بردن حسن اعتماد مردم؛
			- تقویت روحیه احساس و مسئولیت همگانی؛
			- حضور مسئولان و کارشناسان در محلات و تشکیل جلسات چهره به چهره؛
			- احصا و رفع چالش‌های امنیتی محلات و برنامه‌ریزی برای رویارویی با آن‌ها؛
			- مشارکت در برگزاری مناسبت‌های ویژه به‌منظور فراهم نمودن امکان ارتباط با آحاد جامعه؛
پیشگیری محله محور	نقش پلیس در پیشگیری محله‌محور	بسترسازی جهت تحقق مشارکت	- اقدامات مشارکتی با هدف مقابله با آسیب‌ها و تهدیدهای حوزه استحفاظی و برنامه‌ریزی برای مقابله با آن‌ها؛
			- زمینه‌سازی برای مشارکت مردم در تأمین نظم و امنیت محلات؛
			- برنامه‌ریزی و هماهنگی برای برگزاری جلسات هم‌اندیشی؛
			- همراهی و همکاری در اجرای طرح‌های مشترک.
			- کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم؛
			- تقویت غیررسمی منزلت‌های اجتماعی؛
			- کاهش تعصب نژادی؛
			- تعدیل بازخوردهای ضد پلیسی؛
			- برنامه‌ریزی و هدفمندسازی طرح‌ها و مشارکت‌ها

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- حذف عوامل مؤثر در بروز گناه، انحراف‌های اجتماعی و یا ناهنجاری‌ها؛ - پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در محلات پرخطر.
			- تعیین اولویت‌ها؛ - ضمانت اجرای پلیس؛ - ایجاد سامانه‌های پیشگیری از جرم در محلات با مشارکت مردم.
			نظارت، کنترل و بازخوردگیری پیگیری اقدامات مشارکتی

جدول 5- مفاهیم و مقوله‌های آموزش عمومی

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		نظام تعاملی میان سازمان‌های متولی آموزش	- ارائه بسته‌های آموزشی با رویکرد آموزه‌های دینی
		کیفیت محیط آموزشی و نظام آموزش	- تأکید بر رعایت مسائل مرتبط در پیشگیری از جرم؛ - آموزش خودکنترلی و خود حفاظتی؛ - ترویج شیوه‌های درست استفاده از اوقات فراغت سالم؛ - فرهنگ‌سازی رفتار شهروندی؛ - آموزش و ترویج مسئولیت‌پذیری اجتماعی.
	آموزش افشار مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد در رسانه‌های عمومی و محلات	مشارکت پلیس در فعالیت‌های اجتماعی	- تجزیه و تحلیل آسیب‌های مورد نظر؛ - آگاهی‌بخشی به مردم در خصوص روش‌های وقوع جرائم.
		آموزش و فرهنگ‌سازی	- آموزش از طریق فضای مجازی؛ - الگو بودن رفتارهای والدین؛ - الگو بودن معلمان و مربیان آموزشی؛ - آموزش رسانه‌های شنیداری و دیداری؛ - آموزش رسانه‌های نوشتاری؛ - رفتار هنجارگونه و مورد قبول و قابل پذیرش جامعه.
		آموزش‌های رسانه‌ای	- فرهنگ‌سازی و درونی کردن ارزش‌های اصیل؛ - ارزیابی و کنترل سازمان‌های مسئول؛ - عدم پخش برنامه‌های مخرب؛ - پرورش افکار عمومی؛ - انعکاس معضلات اجتماعی و حوادث؛ - ارائه آموزش‌های لازم و هدفمند؛ - اطلاع‌رسانی؛ - ارتقای سطح امنیت جامعه؛

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			<ul style="list-style-type: none"> - اصلاح الگوهای ناصحیح رفتاری؛ - قانون‌گرایی؛ - القای الگوهای رفتاری مناسب؛ - تولید و پخش برنامه‌های متناسب با گروه‌های سنی جوان و نوجوان به‌عنوان جامعه هدف؛ - فرهنگ‌سازی و ایجاد انضباط اجتماعی؛ - خودداری از ارائه و انتشار اطلاعات متناقض؛ - اطلاع‌رسانی دقیق و به‌موقع از طرح‌ها و اقدامات مثبت؛ - آموزش و ترویج مسئولیت‌پذیری اجتماعی.

جدول 6- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت در پیشگیری از جرائم سایبری

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			<ul style="list-style-type: none"> - ارتقای سواد رسانه‌ای شهروندان؛ - ارتقای بینش خانواده و جلب اعتماد آن‌ها؛ - افزایش اطلاعات سازمان‌هایی که ارتباط مستقیم با جرائم سایبری دارند؛ - آموزش‌های همگانی و استفاده از ابزارها و روش‌های نوین آموزشی یا آموزش هوشمند؛ - آموزش در فضای مجازی؛ - استفاده از هنر در آموزش؛ - بهره‌برداری از رسانه در آموزش؛ - آموزش راه‌های مقابله با تهدید و آسیب.
	سازوکارهای پیشگیری جرائم سایبری	خاص	
	اجتماعی از جرم سایبری و نقش آموزشی پلیس		<ul style="list-style-type: none"> - به‌روزرسانی و اصلاح قوانین در حوزه سایبر؛ - رفع خلأهای قانونی؛ - بهره‌گیری از ابزارها و روش‌های خاص موردنیاز؛ - به‌کارگیری نیروهای تخصصی - احصای تهدیدات و آسیب‌ها و اطلاع‌رسانی به مردم؛ - حمایت از افراد آسیب‌پذیر با ارائه آموزش‌های مرتبط؛ - کنترل و آموزش مستمر افراد آسیب‌رسان؛ - هماهنگی و همکاری بخش‌های دولتی و غیردولتی.

جدول 7- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت از طریق افزایش آگاهی و تعامل

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
	افزایش آگاهی شهروندان و بخشی برقراری تعامل پلیس و مردم	آموزش و آگاه‌سازی مردم	<ul style="list-style-type: none"> - برقراری ارتباط بیشتر پلیس با مردم؛ - استفاده از رسانه به‌صورت عام و خاص؛ - ملاقات‌های چهره به چهره در مساجد، مدارس، بازار، حوزه و...؛

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- آگاهی دادن به مردم نسبت به جرائم؛ - آموزش شیوه و شگردهای مجرمانه به منظور جلوگیری از غافلگیری؛ - توصیه‌ها و آموزش‌های لازم برای گروه‌های خاص؛ - آموزش صنوف خاص و پرخطر به صورت میدانی؛ - آموزش تخصصی کارکنان ادارات؛ - آموزش خانواده‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت ادارات، سازمان‌های مردم‌نهاد، مراکز آموزشی و...
			- تشویق به همکاری با پلیس و مشارکت در پیشگیری از جرم؛ - برنامه‌ریزی در راستای مشارکت؛ - سیاست‌گذاری پلیس در برقراری نظم و امنیت؛ - هدایت و پشتیبانی؛ - تغییر رویکردهای سنتی و سلبی پلیس.
			- حضور مستمر، مداوم و مؤثر پلیس در بین مردم؛ - جایگزینی اقدام اجتماعی با قوانین کیفری؛ - اطلاع‌رسانی دقیق و تاکتیکی از اقدامات پلیس.
جدول 8- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت از طریق برگزاری جلسات با معتمدین			
مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- استفاده از کلام و نفوذ معتمدین؛ - تشویق مردم به همکاری با پلیس؛ - مشارکت دادن شهروندان در پیشگیری از جرم؛ - ارتباط میان پلیس و معتمدین و برنامه‌ریزی در برقراری نظم و امنیت؛ - اجرای طرح‌های پیشگیرانه؛ - آموزش و ارائه توصیه به مردم؛ - ایجاد ارتباط منطقی و پیوندهای محلی میان پلیس، سازمان‌های مردم‌نهاد و شهروندان.
			- شناسایی و مقابله با انواع آسیب‌ها و ناهنجاری‌ها در مراحل ابتدایی؛ - جلوگیری از ورود مسائل غیرامنیتی به حوزه‌های امنیتی.
			- اجرای طرح‌های دیده‌بانی؛ - فراهم شدن زمینه حضور و مداخله مردم در امر نظارت و کنترل جامعه.

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		اخذ تصمیمات مشورتی	- ایجاد یک رکن مشورتی متناسب با نیازهای شهروندان برای نیروهای انتظامی؛ - چاره‌جویی برای رفع مشکلات.
	نظارت و کنترل بر اجرای تصمیمات متخذه		- مراقبت در جهت پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی؛ - حذف زمینه‌های بروز جرم.
	هدایت و پشتیبانی		- احقاق حقوق قانونی و مطالبات مردم برای مشارکت در تأمین نظم امنیت
	سیاست‌گذاری		- شناسایی و رفع عوامل آسیب‌زا از طریق طرح مسائل و مشکلات

جدول 9- مفاهیم و مقوله‌های برون‌سپاری وظایف

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
	واگذاری		- مهیا نمودن زیرساخت‌های توسعه پایدار؛ - واگذاری تصدی‌گری در تشخیص؛ - تفویض اجرای برنامه‌های مربوط به پیشگیری از جرائم؛ - اجتماعی کردن امنیت.
برون‌سپاری	تأمین نظم و امنیت به سازمان‌های مردم‌نهاد	اعتمادسازی عمومی در برون‌سپاری	
		کنترل و نظارت در برون‌سپاری	- نظارت و آموزش؛ - درگیر نکردن مردم با موضوعات غیر مرتبط.

جدول 10- مفاهیم و مقوله‌های مشارکت نهادهای علمی، فرهنگی و اجتماعی

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
	مشارکت		- شناخت رخدادهای پدیده‌های اجتماعی، فضا و محیط پلیسی از سوی نهادها؛ - قرار دادن اطلاعات مناسب در اختیار نهادها جهت ارائه ایده؛ - آگاهی‌بخشی به والدین و همچنین حضور در مدارس و محله‌ها؛ - آموزش‌های عمومی توسط سایر نهادهای آموزشی؛ - حرفه‌آموزی.
مشارکت	مشارکت نهادی علمی، فرهنگی و اجتماعی در پیشگیری از جرم	آگاهی‌بخشی و آموزش	
		اجرای طرح‌های پیشگیرانه با پشتوانه علمی	- مدیریت رخدادهای اجتماعی؛ - اجرای طرح‌ها با آگاهی‌بخشی و اقناع‌پذیری.
		تعامل با نهادهای علمی	- تشکیل اتاق‌های اندیشه‌ورزی؛

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- تطبیق مسائل و مشکلات با اصول جامعه‌شناسی و روان‌شناسی؛ - بهره‌برداری از توان سایر مراکز در ابعاد سخت‌افزاری و نرم‌افزاری؛ - بهره‌برداری از جادوی هنر؛ - تعامل و هماهنگی بین دستگاهی.

جدول 11- مفاهیم و مقوله‌های صلح و سازش از طریق عدالت ترمیمی

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
			- آموزش مأموران پلیس؛ - تغییر برخورد صرفاً با نگاه سلبی؛ - برخورد صحیح پلیس و سیستم قضایی؛ - تناسب مجازات پیش‌بینی‌شده با شخصیت مجرم؛ آموزش و تغییر نگاه و رفتار - شناخت شخصیت جنایی متهم از سوی پلیس و مقام قضایی؛ - تغییر دیدگاه در برخورد با مجرمین و بزهکاران؛ - بهره‌گیری از فرهنگ حقوقی، قضایی گذشته و حال؛ - شرکت و ایفای نقش سایر دستگاه‌های مرتبط.
			- آموزش در برابر اجبار و تحمل؛ - سرعت‌پذیری و دقت در مقابل کندی و شتاب‌زدگی؛ - تفکیک‌پذیری در برابر عام‌مداری؛ - رویکرد نظم‌مداری در مقابل امنیت‌مداری؛ - مشارکت‌پذیری در مقابل احضارگرایی؛ - شهروندمداری در مقابل سرکوب‌گرایی؛ - دانایی محوری در برابر قهرآمیزی و قدرت‌محوری؛ حل‌وفصل اختلافات با - رؤیت‌پذیری در مقابل اختفا و کمین؛ تقویت مراکز مشاوره و - جبران خسارت بزه‌دیده و پاسخگو کردن بزهکار؛ مددکاری - زمینه‌سازی برای حمایت جامعه محلی از بزهکار و بزه‌دیده؛ - ایجاد شرایط جهت حضور بزه‌دیده و جامعه محلی در برابر بزهکار؛ - ترمیم و بازسازی بزه‌دیده و قانع و آگاه ساختن بزهکار؛ - ارائه مشورت در عملکردهای میدانی؛ - حضور افسران جامعه‌شناس و روان‌شناس در جلسات تخصصی پلیس؛
	نقش پلیس		
	پیشگیری از		
	تکرار جرم	پیشگیری از	
	تکرار جرم		

مفهوم	ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
		- استفاده از افراد خبره، محرم و دلسوز در جلسات سازمانی؛ - تقویت مشاوره‌های کلانتری و ایجاد مراکز مددکاری.	

شکل 1- مدل نهایی

بحث و نتیجه‌گیری

پلیس به‌عنوان یکی از کنشگران مهم و تأثیرگذار در نظام عدالت کیفری و جنایی محسوب می‌شود که نقشی بی‌بدیل در اجرای سیاست‌های جنایی از جمله پیشگیری از جرم ایفا می‌کند؛ بنابراین بایستی نقش و جایگاه این نهاد مورد بررسی دقیق قرار گیرد. بسته به نوع سیستم حکومتی که مأموریت‌های پلیس در آن تعریف می‌شود، نقش پلیس نیز به‌عنوان جزئی از حاکمیت و ابزار اجرای سیاست‌های کیفری و جنایی تغییر می‌کند و دارای ویژگی‌های خاص می‌شود؛ لذا از آنجاکه یکی از وظایف پلیس در سیاست جنایی، پیشگیری از جرم است، سیاست جنایی مشارکت‌محور را در ساختار پلیس جامعه‌محور، در

اجرای برنامه‌های پیشگیری اجتماعی بهترین و مطلوب‌ترین برنامه مأموریتی پلیس معرفی می‌کنند.

در حقیقت گرایش جدیدی از سیاست جنایی بر پایه مشارکت هر چه وسیع‌تر و فعال ارکان جامعه مدنی به‌ویژه مردم در اجرای سیاست جنایی شکل گرفته است که عبارت از سیاست جنایی مشارکتی می‌باشد. این راهبرد سیاست جنایی، بیانگر مشارکت مردم و نهادهای غیررسمی و غیردولتی چه در امر پیشگیری از جرم و چه در واکنش نسبت به جرائم و انحرافات اجتماعی است و هدف مهم آن، تضمین حق امنیت جامعه با ترکیب هوشمندانه پیشگیری و پاسخ‌دهی و بازپذیری اجتماعی بزهکاران است. در واقع، تأمین امنیت به‌عنوان نتیجه مبارزه با پدیده مجرمانه، خود هدف عمده‌ای است که با مشارکت مردم تحقق می‌یابد؛ بنابراین یکی از ارکان اصلی سیاست جنایی مشارکتی توجه به امر پیشگیری از جرم است و تلاش پلیس در این زمینه بدون کمک و مشارکت مردم نمی‌تواند نتیجه مطلوبی به‌دست دهد، زیرا جرم، معضلی است اجتماعی و کنترل جرم وظیفه هر شهروند است؛ از این‌رو مشارکت عموم مردم و جامعه مدنی با پلیس در پیشگیری از جرم ضامن کارایی و موفقیت آن خواهد بود. مشارکت‌پذیری و مشارکت‌جویی و ایجاد سازوکار مناسب برای این منظور را امری ضروری در پیشگیری از جرائم می‌دانند.

پیشگیری و امنیت دو مقوله تفکیک‌ناپذیرند که همه سیاست‌گذاران جنایی آن را درک کرده‌اند، می‌توان گفت که سیاست جنایی مشارکتی بر آن است که این دو گام را با توسل به خود مردم تأمین کند. بدین ترتیب، هدف مهم سیاست جنایی مشارکتی یعنی تأمین امنیت می‌تواند با همجواری زمانی و مکانی سیاست‌گذاران دولتی و جامعه‌ی یعنی از رهگذر پیشگیری و سرکوب کیفی بزهکاری و نیز بازپذیرسازی اجتماعی بزهکاران جایگاه واقعی خود را بیابد.

نتایج یافته‌های این پژوهش به‌طور آشکار با یافته‌های شیرکش و همکاران (1396)، درویشی لاسبیز (1396)، الیاسی و همکاران (1395)، برومند (1392)، فرهومند (1392)، قهرمانی (1390)، اسکات (2018) بیش‌تر

(2017) ادلین و برینارد (2016) ون دولد، میجر و هامبورگ (2015) برت، جاگر و هانس (2012) شیدر، راول، بزدیکین (2003)، درزمینه کاربرد نقش تعامل، مشارکت نهادهای رسمی، مردم‌نهاد، مشارکت‌های مردمی و آموزش و آگاه‌سازی در پیشگیری از جرم به لحاظ تبیین کلی موضوع سیاست جنایی مشارکتی همسویی دارد.

بر اساس مصاحبه‌های صورت‌گرفته درباره نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی در پژوهش حاضر تعداد 286 مقوله شناسایی و منجر به تدوین تعداد 11 مفهوم شد. اغلب مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، مشارکت سازمان‌ها و ادارات دولتی، مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، مشارکت اقشار مردم، مشارکت از طریق پیشگیری محله‌محور، آموزش عمومی، مشارکت در پیشگیری از جرائم سایبری، مشارکت از طریق افزایش آگاهی و تعامل، برگزاری جلسات با معتمدین، برون‌سپاری وظایف، مشارکت نهادهای علمی، فرهنگی و اجتماعی، صلح و سازش از طریق عدالت ترمیمی را به‌عنوان مقوله‌های تأثیرگذار بر نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی تأیید کردند؛ بنابراین نتایج یافته‌های تحقیق از این منظر با تحقیقات پیشین همسو نیست و تفاوت دارد.

شرکت دادن جامعه مدنی به‌خصوص مردم در این فرایند، صرف‌نظر از نشان دادن کارایی مردم در این عرصه، خود به این معناست که پیشگیری و حتی تأمین امنیت به این گروه از جامعه نیز برمی‌گردد؛ به‌عبارت‌دیگر برای تحقق سیاست جنایی واحد در سطح کلان، نه‌تنها مشارکت طیف گسترده‌ای از کنشگران این عرصه لازم است، بلکه نوعی هماهنگی و انسجام در بین تمامی ارکان مذکور نی ضرورت دارد؛ بنابراین سیاست جنایی مشارکتی یعنی یک سیاست جنایی همراه با مشارکت جامعه مدنی که در چهارچوب آن، اهرم‌ها و نهادهای دیگر در کنار پلیس و دستگاه قضائی پاسخ به پدیده مجرمانه را سامان می‌بخشد. پلیس در سیاست جنایی مشارکتی درصدد گذر از پاسخ‌های سرکوبگر صرف به پاسخ‌های توسعه‌محور، توجه هم‌زمان به پیشگیری در کنار مجازات، پاسخ‌های جامعوی در کنار مجازات‌های رسمی و

پاسخ‌های غیرکیفری و سرانجام ایجاد و ترویج سازوکارهای غیرکیفری بدون توسل به فرایندهای قضایی است.

پیشنهادها

- پلیس برای مدیریت پیشگیری از جرم با حضور سایر نهادهای دولتی و نیز مشارکت نهادهای جامعه‌ی در قالب شورایی به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در این زمینه مبادرت ورزد و تدابیر اتخاذشده را از طریق وضع آیین‌نامه‌ها، بخش‌نامه‌ها و... در سطح جامعه اجرایی و عملیاتی کند.

- ضروری است که در کنار آموزش شهروندان به شرکت فعال در سیاست جنایی مشارکتی و فرهنگ‌سازی در این زمینه، نیروی پلیس نیز که به صورت حرفه‌ای در واکنش به پدیده مجرمانه مداخله دارد، با این رویکرد خو بگیرد و دخالت و مشارکت شهروندان و سازمان‌های مردم‌نهاد را در حوزه تخصصی خویش بپذیرد.

- رویکرد سیاست جنایی مشارکتی از سوی پلیس بایستی نهادینه‌سازی شود؛ بدین معنی که چنین رویکردی باید قابلیت اجرا داشته و کارآمد باشد.

- در سیاست جنایی مشارکتی به میزانی که پلیس، موفق به برقراری تعامل با شهروندان شود و اعتماد آنان را جلب کند، به همان میزان می‌تواند حمایت شهروندان را نسبت به خود افزایش دهد و از مشارکت آنان بهره‌مند شود.

- در راستای تبیین مدل سیاست جنایی اسلامی (مدل مشارکتی مردمی - دولتی) وظایف پلیس اسلامی می‌بایست در راستای حرکت از سیاست کیفری به سیاست جنایی و از نوع مشارکتی آن بازتعریف شوند.

- پلیس بایستی با توجه به آموزه‌های عدالت ترمیمی و افزایش سهم بزه‌دیده در فعالیت‌های خود مداخله شهروندان و نهادهای مردم‌نهاد را فراهم کند.

- صداوسیما می‌تواند از طریق برگزاری میزگردهای پلیسی، روان‌شناسی، آموزشی و... به صورت منظم و هدفمند، سطح آگاهی و هوشیاری شهروندان

در برابر بزه‌دیده واقع شدن و مراقبت از خود و نزدیکان و کودکان را افزایش دهد.

- بخش‌های عمومی و خصوصی (سازمان‌های دولتی و غیردولتی) که در زمینه پیشگیری از جرم فعالیت می‌کنند از طریق تشکیل کمیته‌های علمی یا محلی پیشگیری از جرم، با هم هماهنگ شوند.

- برای تقویت و نهادینه شدن رهیافت نقش پیشگیرانه پلیس در سیاست جنایی مشارکتی، شکل‌گیری گفتمان سیاست جنایی مشارکتی قابل‌قبول و مشترک بین دولت و ملت، آموزش همگانی به شهروندان و پرسنل در مقوله چگونگی نیل به مشارکت، تعامل پلیس با نهادهای مدنی، بررسی شیوه‌های نوین کنترل و پیشگیری از جرائم، گسترش تحقیقات و پژوهش‌های متعدد در راستای بومی کردن این الگوها و همچنین مطالعات مقایسه‌ای با کشورهایی که در این زمینه قدمت دارند، می‌تواند کارساز باشد.

سپاسگزاری

بدین وسیله، از تمامی کسانی که در انجام پژوهش ما را یاری رساندند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- الیاسی، امیر؛ نوری، حسین؛ سماعی، مهدی و کریمی، محمد. (1395). نقش پلیس محله‌محور در پیشگیری از جرائم. همایش ملی آینده‌پژوهی، علوم انسانی و امنیت اجتماعی، خرم‌آباد، صص 1-26. قابل بازیابی از: <https://civilica.com/doc/668005/>
- باصری، علی‌اکبر. (1387). سیاست جنایی قضایی کودکان و نوجوانان در حقوق داخلی و اسناد بین‌المللی. تهران: انتشارات خرسندی.
- برومند، افشین. (1392). پیشگیری مشارکتی از جرم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی. دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی. تهران.
- جمشیدی، علیرضا. (1390). چشم‌انداز سیاست جنایی ایران در زمینه پیشگیری مشارکتی از جرم. تحقیقات حقوقی، 90(56)، صص 359-374. قابل بازیابی از: <http://noo.rs/uUBiZ>
- جمشیدی، علیرضا. (1390). سیاست جنایی مشارکتی. تهران: نشر میزان.
- حسینی، سید محمد. (1383). سیاست جنایی در اسلام و جمهوری اسلامی ایران. تهران: انتشارات سمت.
- درویشی لاسبز، ناهید. (1396). سیاست جنایی ایران در پیشگیری از جرم توسط سازمان‌های مردمی. اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، صص 7-19. قابل بازیابی از: <https://civilica.com/doc/675027>
- درویشی، عباس. (1396). نقش پلیس در پیشگیری از جرائم. فصلنامه حقوقی قانون‌یار، 4(4)، صص 229-263. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=313796>
- دلماس مارتی، میری. (۱۳۸۱). نظام‌های بزرگ سیاست جنایی. ترجمه علی

- حسین نجفی ابرندآبادی. چاپ اول. تهران: نشر میزان.
- رجبی پور، محمود. (1382). راهبرد پیشگیری اجتماعی از جرم (تعامل پلیس و دانش آموزان). *فصلنامه دانش انتظامی*، 5(3)، صص 7-32. قابل بازیابی از:
- <https://www.noormags.ir/view/fa/magazine/number/34473>
- رجبی پور، محمود و نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (1387). *مبانی پیشگیری اجتماعی از بزهکاری اطفال و نوجوانان*. تهران: نشر منتهی.
- رجبی تاج امیر، ابراهیم. (1388). *پلیس و حقوق شهروندی*. تهران: انتشارات علوم پلیسی.
- رجبی تاج امیر، ابراهیم. (1398). *جرم شناسی*. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
- رجبی تاج امیر، ابراهیم. (1400). *سیاست جنایی پلیس در کشف جرائم*. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین.
- رستمی، ولی. (1384). *سیاست جنایی مشارکتی در جمهوری اسلامی ایران*. رساله دکتری حقوق جزا و جرم شناسی. دانشگاه تهران. تهران.
- شیرکش، میثم و میرزایی، محمد. (1396). *جایگاه و نقش پلیس در سیاست جنایی مشارکت مدار و پیشگیری محور*. اولین همایش علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روان شناسی و امنیت اجتماعی، تهران، صص 3-14. قابل بازیابی از:
- <https://civilica.com/doc/672424/>
- فرهومند، صابر. (1392). *نقش پلیس در پیشگیری از جرم با تأکید بر مشارکت مردم*. پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی. دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه پیام نور. البرز.
- قهرمانی، علی اکبر. (1390). *پلیس جامعه محور، نقش مشارکت مردم در پیشگیری از وقوع جرم*. نشریه مطالعات پیشگیری از جرم،

90(18)، صص 7-32. قابل بازیابی از:

http://cps.jrl.police.ir/article_13532.html

– لازرژ، کریستین. (1400). *درآمدی بر سیاست جنایی*. ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی. چاپ نهم. تهران: نشر میزان.

– نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (1378). پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی. *مجله تحقیقات حقوقی*، 2(25-26)، صص 129-150. قابل بازیابی از:

https://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_56889.html

– نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (1388). *تقریرات درس سیاست جنایی دوره دکترای حقوق کیفری و جرم‌شناسی*. دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی. تهران.

– وروایی، اکبر. (1394). *سیاست جنایی تقنینی در پیشگیری انتظامی از جرائم و تخلفات رانندگی*. *فصلنامه مدیریت مطالعات ترافیک*، 94(38)، صص 75-98. قابل بازیابی:

http://journals.police.ir/article_18578.html

– یوسفوند، احداله. (1393). *نقش پلیس در پیشگیری از جرائم*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی. شاهرود.

– Beshears, M. L. (2017). Effectiveness of police social media use. *American Journal of Criminal Justice*, 42(3), pp 489-501. Retrieved from:

<https://link.springer.com/article/10.1007/s12103-016-9380-4>

– Edlins, M., & Brainard, L. A. (2016). Pursuing the promises of social media? Changes in adoption and usage of social media by the top 10 US police departments. *Information Polity*, 21(2), pp 171-188. Retrieved from:

<https://content.iospress.com/articles/information-polity/ip380>

– Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural

equation modeling. *Journal of the academy of marketing science*, 43(1),pp 115-135. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8>

- Scheider, M. C., Rowell, T., & Bezdikian, V. (2003). The impact of citizen perceptions of community policing on fear of crime: Findings from twelve cities. *Police Quarterly*, 6(4), 363-386. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1177/1098611102250697>

- Scott, M. S. (2018). Effective Policing through Regulatory Control. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 679(1),pp 86–104. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1177/0002716218778780>

- Van De Velde, B., Meijer, A., & Homburg, V. (2015). Police message diffusion on Twitter: analysing the reach of social media communications. *Behaviour & Information Technology*, 34(1),pp 4-16. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1080/0144929X.2014.942754>

